

**Verkiezingsprogramma's
vol goede plannen**

BELOFTE MAAKT SCHULD

Op 29 oktober gaan we weer naar de stembus. En opnieuw komen alle politieke partijen met oplossingen voor de uitdagingen die de dubbele vergrijzing met zich meebrengt. Het lijkt wel of Sinterklaas al in het land is; het wemelt van de als cadeautjes verpakte mooie beloftes voor senioren.

We hebben meer dan 1.300 verkiezingspagina's doorgeworsteld. Ze staan vol met slimme, verstandige, efficiënte en menselijke voorstellen om Nederland beter te maken. Sommige voornemens komen voort uit wensdenken en zijn haast utopisch, zoals tien volledig nieuwe steden bouwen, de AOW-leeftijd weer naar 65 jaar of 40 procent van de zorg schrappen omdat die ineffectief zou zijn. Veelbelovende plannen maar in het Nederlandse coalitiemodel nauwelijks realistisch. Andere voornemens zijn juist weer zo breed en algemeen dat je er alle kanten mee op kunt: een eerlijk pensioen, zorgzame gemeenschappen of een sterke ouderenzorg.

Wel handig voor de politieke partijen zelf als er straks coalities gevormd moeten worden. En dan zijn er nog de plannen waar iedereen achter staat, maar die maar niet willen vlotten, zoals meer betaalbare woningen, toegankelijke gezondheidszorg en armoede tegengaan.

Tussen wal en schip

Het zijn beloftes die jaar in, jaar uit in de verkiezingsprogramma's staan. En hoewel belofte schuld maakt, stokt het in de uitvoering door gebrek aan samenwerking en visie. Daardoor vallen ouderen steeds vaker tussen wal en schip. De vergrijzing is geen toekomstscenario meer, het is de realiteit van vandaag! De beschikbare verpleeghuisplekken zijn bevroren, waardoor

de zorg verschuift naar thuis. Maar betaalbare, geschikte woningen voor die zorg aan huis worden nauwelijks gebouwd. De druk op mantelzorgers stijgt en preventie komt te traag op gang. De samenleving verandert, maar het beleid houdt geen gelijke tred.

Zes punten

Senioren Netwerk Nederland heeft in de aanloop naar de verkiezingen aan alle politieke partijen gevraagd de vergrijzing serieus te nemen. We hebben zes centrale programmapunten geformuleerd die ervoor kunnen zorgen dat de marginalisering van

ouderen en ouderenzorg een halt wordt toegeroepen. Hebben de politieke partijen deze punten opgenomen in hun verkiezingsprogramma's? Nemen zij ouderen serieus als volwaardige burgers? Bouwen zij mee aan een zorgzame samenleving en zetten ze de belangen van senioren structureel op de politieke agenda? Met het oog op 29 oktober lopen we de zes speerpunten met u langs.

Er zijn plannen waar iedereen achterstaat, maar die toch niet willen vloten

1

WONEN

Het tekort aan geschikte en betaalbare woningen belemmert ouderen om zelfstandig en veilig oud te worden. Doorstroming op de woningmarkt komt helaas maar niet op gang.

Senioren Netwerk Nederland roept dringend op levensloopbestendige en betaalbare woningen te realiseren. Verplicht de bouw van 290.000 geschikte woningen voor ouderen, zoals met elkaar afgesproken in de Woondeals, en verplicht gemeenten een actuele woonzorgvisie op te stellen waarin senioren expliciet worden meegenomen. Stimuleer woningaanpassing, domotica (huisautomatisering) en coöperatieve woonvormen. Alle politieke partijen zijn het met ons eens: er moeten meer passende en betaalbare woningen komen, en liefst ook levensloopbestendig. Er dient heel veel gebouwd te worden, dat ontkent niemand! Sommige partijen noemen daarbij ook concrete aantallen. De SP wil dat er liefst één miljoen huurwoningen vrijrijzen, Forum voor Democratie zet in op honderd-duizend nieuwe huizen per jaar en 50PLUS houdt zich aan de afgesproken 290.000 nieuwe woningen. D66 wil een bouwquotum voor ouderenwoningen in elke gemeente en een Nationale Doorstroombank die senioren zekerheid biedt over woonlasten bij verhuizing naar een kleinere woning. PVV wil zelfs een Nationaal Crisisplan voor woningbouw.

De meeste partijen wijzen op het belang van de ontwikkeling van nieuwe woonvormen, zoals hofjes (onder meer Volt, SP en 50PLUS), coöperatieve en collectieve woonvormen (zoals CDA, ChristenUnie, GroenLinks-PvdA, JA21 en VVD) en seniorenwoningen voorzien van domotica (NSC).

2

INKOMEN

Armoede onder ouderen groeit, vooral onder alleenstaanden en 90-plussers. Senioren Netwerk Nederland hamert op de bescherming van koopkracht en op pensioenzekerheid.

Voorkom dat het nieuwe pensioenstelsel leidt tot financiële achteruitgang voor gepensioneerden en zorg voor volledige (herstel)indexatie van aanvullende pensioenen. Compenseer ouderen met een AOW-gat en zonder aanvullend pensioen, want bestaanszekerheid is een voorwaarde voor gezondheid en participatie.

Een flink aantal partijen, zoals BBB, GroenLinks-PvdA, NSC, Partij voor de Dieren, SP, VVD en 50PLUS, belooft behoud van de koppeling tussen de AOW-uitkering en het minimumloon. Het CDA spreekt van 'de AOW ongemoeid laten'. ChristenUnie wil de AOW verder fiscaliseren en D66 en Volt willen de AOW niet meer één op één laten meestijgen met het minimumloon. Veel van de partijen die de invoering van de nieuwe pensioenwet (Wet toekomst pensioenen of Wtp) steunden – ChristenUnie, D66, CDA, VVD, PvdA, GroenLinks, SGP en Volt – hameren nu op keuzevrijheid, zekerheid, stabiliteit en toekomstbestendigheid. Van de tegenstanders van de Wtp wil SP terug naar het vorige stelsel, wil 50PLUS eveneens terug maar dan wel met een reële rekenrente, benadrukt BBB dat de zekerheden van het oude stelsel behouden moeten blijven, wil JA21 streng toezicht bij de invoering van de Wtp en stelt Partij voor de Dieren voor de pensioenfondsen te democratiseren.

»

3

ZORG & WELZIJN

De formele zorg krimpt, terwijl de zorgvraag groeit en mantelzorgers overbelast raken.

Senioren Netwerk Nederland wil dat de ouderenzorg bereikbaar en menselijk gemaakt wordt.

Investeer in zorgzame gemeenschappen en ondersteun burgerinitiatieven en informele zorg. We pleiten voor het verhogen van het aantal verpleeghuisplaatsen en het ontwikkelen van het 'verzorgingshuis nieuwe stijl'. Eerstelijnszorg op wijkniveau en consultatiebureaus voor senioren in buurthuizen waarborgen toegankelijke en nabije zorg. Mantelzorgers krijgen (terecht) veel aandacht in de verkiezingsprogramma's. De meeste partijen willen ter ontlasting van mantelzorgers hun ondersteuning uitbreiden en bureaucratie verminderen. PVV wil een belastingkorting geven aan mensen die wekelijks acht uur of meer mantelzorg verrichten en SP stelt lokale mantelzorgpunten voor.

Ook een speerpunt in veel verkiezingsprogramma's zijn de verpleeghuizen. De inbreng varieert van de verzorgingshuizen opnieuw openen (SP) en de groeiende tweedeling tussen welgestelde ouderen en ouderen met een kleine portemonnee wegwerken (GroenLinks-PvdA) tot meer verpleegplekken creëren (PVV) en van verpleeghuizen sociale ontmoetingsplekken maken (D66).

5

LEEFTIJDSDISCRIMINATIE

Discriminatie op basis van leeftijd is nog altijd wijdverbreid, in beleid, zorg, dienstverlening en media. Senioren Netwerk Nederland wil dat leeftijdsdiscriminatie opgenomen wordt in het nationale antidiscriminatiebeleid. Maak seniorisme in brede zin strafbaar, niet alleen op de arbeidsmarkt.

In alle verkiezingsprogramma's is aandacht voor gelijke behandeling en discriminatie. CDA, D66, SP, Partij voor de Dieren en 50PLUS noemen het bestrijden van discriminatie op leeftijd, met name op de arbeidsmarkt en bij de overheid, heel specifiek. Andere partijen spreken in algemenere termen over 'een land zonder enige vorm van discriminatie' (GroenLinks-PvdA) en 'elke vorm van discriminatie is onacceptabel' (VVD).

4

MOBILITEIT

Mobiliteit is essentieel voor zelfstandigheid, ontmoeting en maatschappelijke deelname.

Senioren Netwerk Nederland pleit voor vervoer op maat, bijvoorbeeld door lokale initiatieven

als ANWB AutoMaatje te ondersteunen. Neem ouderenmobiliteit op in landelijke OV- en mobiliteitsplannen en stimuleer vrijwilligersvervoer in kleinere gemeenten. CDA, BBB en ChristenUnie willen vervoersinitiatieven die uitgevoerd worden door vrijwilligers extra ondersteunen. D66 wil afdwingbare normen voor toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor mensen die moeilijk ter been zijn. 50PLUS geeft aan dat met name voor ouderen de verkeersveiligheid verbeterd moet worden. SP wil gratis openbaar vervoer voor iedereen en D66 stelt een Nederlandpas voor, één kaart voor het hele OV tegen lage prijzen.

6

BETROKKENHEID VAN SENIORENVERENIGINGEN

De kennis, ervaring en inzet van senioren zijn essentieel voor effectief en gedragen beleid.

Senioren Netwerk Nederland stelde daarom

aan alle politieke partijen voor in wet- en regelgeving vast te leggen dat seniorenverenigingen structureel betrokken worden bij beleid. Helaas honoreerde geen enkele partij ons concrete verzoek. Onze oproep om de positie van vrijwilligersnetwerken door vereenvoudiging van regels en passende ondersteuning te erkennen en te versterken wordt wel breed ondersteund. Maatschappelijke organisaties beter betrekken bij de ontwikkeling van beleid, vrijwilligerswerk ondersteunen, burgerparticipatie en investeren in vrijwilligerswerk en buurthuizen zijn voornemens die in veel verkiezingsprogramma's te vinden zijn.

De vergrijzing is geen toekomstscenario meer, het is de realiteit van vandaag

Resultaten uit het verleden

U ziet het: veel mooie woorden in alle programma's. Je zou zelfs haast kunnen spreken over verkiezingspopulisme. Door u goed en breed te laten informeren kunt u echter toch een weloverwogen keuze maken.

Alle politieke partijen benadrukken: wij gaan het *bé*ter doen

Kijk eens terug naar wat partijen hebben bereikt. Natuurlijk: ook resultaten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Maar ze laten wel zien wat partijen voor elkaar hebben gebokst en waar zij daadwerkelijk voor kiezen, los van alle indrukwekkende beloftes. Kijk eens naar hoe politieke partijen hebben gestemd in de aanloop naar de Wet toekomst pensioenen. Twee andere voorbeelden: in een motie vroeg het CDA om concreet meetbare doelstellingen af te spreken in het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg voor de arbeidsmarkt-problematiek en voor woonvormen voor ouderen. GroenLinks-PvdA, NSC, D66, CDA, SP, ChristenUnie, DENK, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, SGP en Volt stemden daarmee in. PVV, VVD, BBB en JA21 wezen het voorstel af.

Investeren

Nog steeds een heikel thema: investeren in de ouderenzorg. Op Prinsjesdag werd bekend dat het huidige demissionaire minderheidskabinet van VVD en BBB 150 miljoen euro weghaalt uit een pot geld die door het ministerie van VWS was gereserveerd voor de ouderenzorg, om met dat geld andere gaten te dichten. In juni stelde SP voor de bezuinigingen op de ouderenzorg vanaf 2026 helemaal te schrappen. Een meerderheid van PVV, GroenLinks-PvdA, SP, DENK, Partij voor de Dieren, Volt en JA21 schaarde zich aan de zijde van SP.

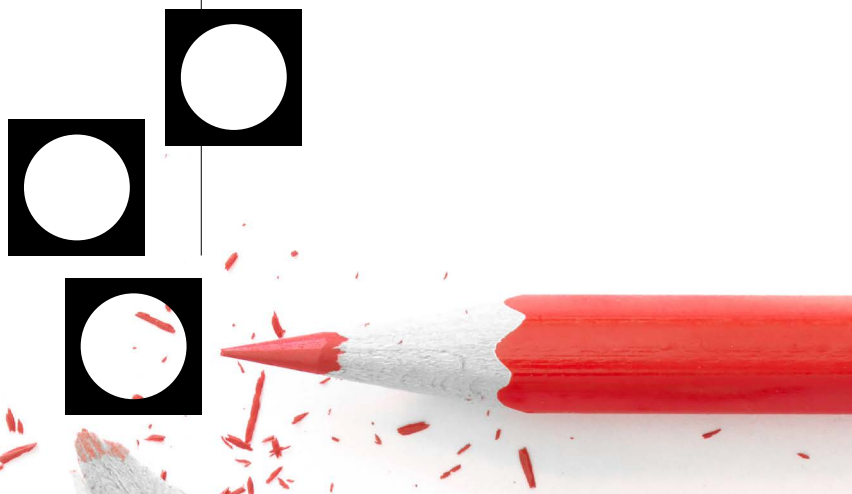
VVD, NSC, D66, BBB, CDA, ChristenUnie, Forum voor Democratie en SGP stemden tegen.

Anders en beter

Alle politieke partijen benadrukken nu: wij gaan het anders doen, beter. Wij gaan *wél* leveren. We kunnen echter niet anders dan constateren dat de problemen niet zijn opgelost en dat eerdere beloftes niet zijn waargemaakt. Dat bijna alle uitdagingen nog haast onberoerd op tafel liggen omdat er geen gedeelde langetermijnvisie is. Senioren Netwerk Nederland pleit daarom vurig voor samenhangend beleid om de fundamentele problemen die opdoemen bij de vergrijzing van Nederland op te vangen. Daar hebben we partijen en politici met visie, realisme, lef en daadkracht voor nodig. En daar hebben we *ú* voor nodig: op 29 oktober in het stembokje! ■

MOTIES TERUGKIJKEN

Wilt u eens terugkijken hoe partijen hebben gestemd bij bepaalde moties in de Tweede Kamer? Ga naar tweedekamer.nl/kamerstukken/moties.

STEMHULP

De online stemhulp *Kieskompas* en *Stemwijzer* kunnen u helpen een verantwoorde keus te maken. Belangenorganisaties hebben gespecialiseerde stemwijzers opgezet, zoals het ZorgKieskompas en het WoonKieskompas. Bij het ter perse gaan van deze editie van *ONS Magazine* was het verkiezingsprogramma van DENK nog niet verschenen.